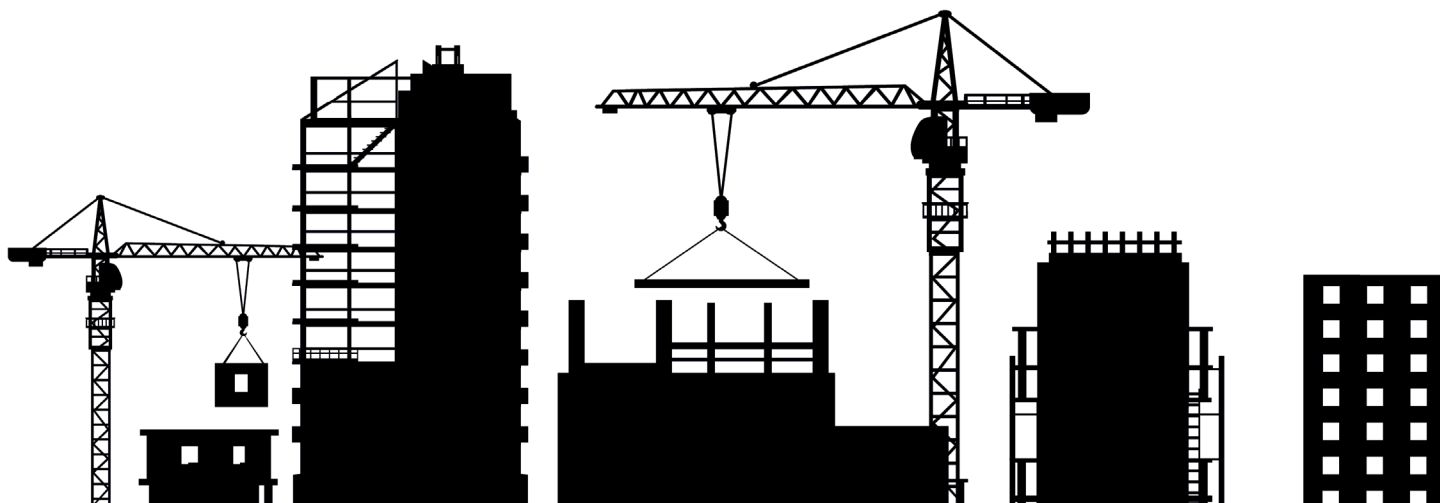

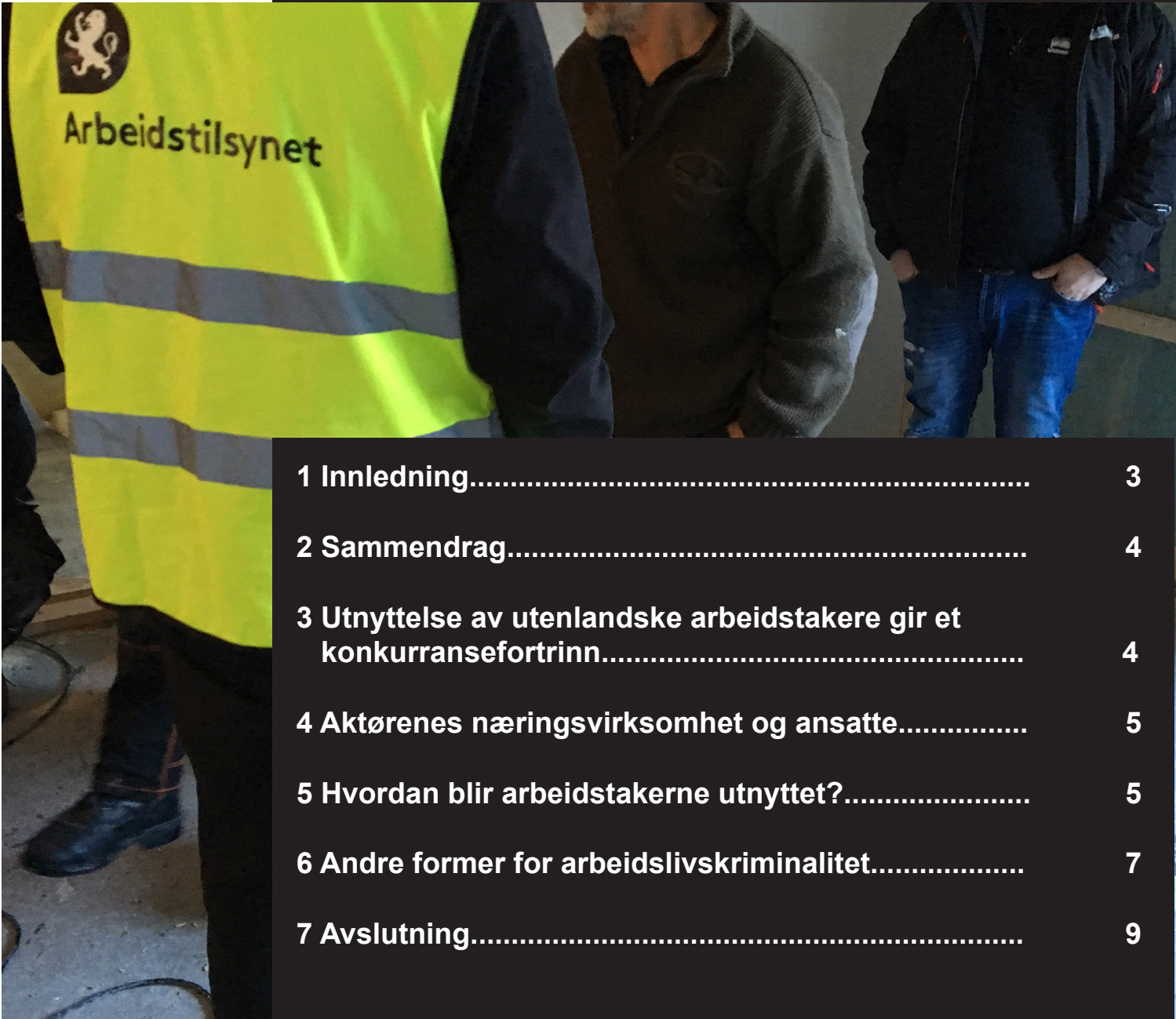
ARBEIDSLIVSKRIMINALITET I BYGG- OG ANLEGGSSBRANSJEN I OSLO OG VIKEN

- kriminelle aktører og utnyttelse av arbeidstakere

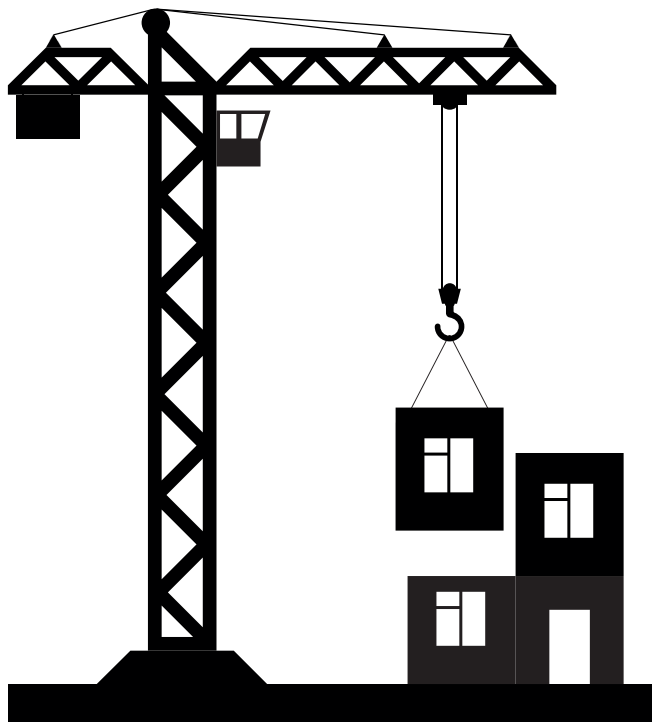
SAMMEN MOT **KRIMINALITET** I
ARBEIDSLIVET

A-KRIMSENTERET I OSLO

INNHALDSFORTEGNELSE

1 Innledning.....	3
2 Sammendrag.....	4
3 Utnyttelse av utenlandske arbeidstakere gir et konkurransefortrinn.....	4
4 Aktørenes næringsvirksomhet og ansatte.....	5
5 Hvordan blir arbeidstakerne utnyttet?.....	5
6 Andre former for arbeidslivskriminalitet.....	7
7 Avslutning.....	9

1 INNLEDNING

Årlig omsetter privatmarkedet i byggebransjen for om lag 150 milliarder kroner. Pengene går til bygging, renovasjon og oppussing av boliger og hytter. De fleste forbrukere ønsker å bruke seriøse håndverkere, men tilbakemeldinger viser at mange opplever det som krevende å sikre at en kjøper tjenester fra seriøse leverandører.

Denne rapporten belyser hvordan 29 aktører innen bygg- og anleggsbransjen i Oslo og deler av Viken utnytter utenlandske arbeidstakere og begår andre former for arbeidslivskriminalitet.

Arbeidslivskriminalitet har alvorlige konsekvenser for samfunnet og defineres som: «handlinger som bryter med norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skatter og avgifter, gjerne utført organisert, som utnytter arbeidstakere eller virker konkurransevridende og undergraver samfunnsstrukturen»¹.

Informasjonstilfanget rapporten bygger på er fra perioden 2018-2020.

Rapporten er utarbeidet av A-krimssenteret i Oslo som består av medarbeidere fra Arbeidstilsynet, NAV, politiet og Skatteetaten. Senteret arbeider tverretattlig mot arbeidslivskriminalitet.

Utnyttelse av utenlandske arbeidstakere og skatte- og avgiftskriminalitet trekkes frem som de vanligste formene for arbeidslivskriminalitet². De negative personlige konsekvensene for arbeidstakerne som blir utnyttet kan være store.

Formålet med rapporten er å bidra til økt kunnskap og bevisstgjøring om arbeidslivskriminalitet i næringslivet. Vi ønsker å gjøre forbrukere og oppdragsgivere i stand til å velge seriøse aktører og ikke bidra til arbeidslivskriminalitet. Et av målene for a-krimssamarbeidet er å redusere kapasitet og intensjon hos sentrale trusselaktører innenfor arbeidslivskriminalitet.

¹ Regjeringen.no. Strategi mot arbeidslivskriminalitet. Revidert 8. februar 2021, s. 6. Tilgjengelig på: <https://www.regjeringen.no/contentassets/17f35b6ba95f4da2a7ac4682b0a052af/no/pdfs/revidert-strategi-mot-arbeidslivskriminalitet-2021.pdf>

² Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter (2020): Situasjonsbeskrivelse 2020 - arbeidslivskriminalitet, s. 5

2 SAMMENDRAG

Aktørene som omhandles i rapporten utnytter utenlandske arbeidstakere og begår også andre former for arbeidslivskriminalitet. Kun et fåtall av aktørene er uten straffehistorikk innenfor ulike kriminalitetsområder.

Utnytting av utenlandske arbeidstakere og andre former for arbeidslivskriminalitet gir de kriminelle aktørene et konkurransefortrinn i forhold til seriøse aktører. Deres kriminelle virksomhet fører også til negative konsekvenser både for enkeltindivider og samfunnet.

Flesteparten av aktørene opererer primært i forbrukermarkedet, og det som i rapporten kalles privatmarkedet. Flere har tilknytning til virksomheter som er begjært konkurs. Flertallet av arbeidstakerne er EØS-borgere fra Øst-Europa. Flere har begrensede norsk- og engelskkunnskaper og mange er registrert med d-nummer. D-nr er et midlertidig ID-nummer, som gis dersom personen har søkt om beskyttelse (asyl) i Norge, eller har en oppholdstillatelse og skal være her i mindre enn seks måneder.

Utnyttelsen begås gjennom farlig arbeid og uforutsigbare arbeidsforhold, uverdige boforhold og lønnsstyveri. Enkelte arbeidstakere har rapportert om opplevd sosial kontroll og trusler fra arbeidsgiver. Videre benyttes det uregistrerte arbeidstakere og ulovlig arbeidskraft. Flere av arbeidstakerne lønnes helt eller delvis svart.

Flere av aktørene benytter enkeltpersonforetak for å unngå arbeidsgiveransvar. Andre leier inn arbeidstakere fra virksomheter i utlandet uten å oppfylle rapporteringsplikten til norske myndigheter.

Aktørene begår annen arbeidslivskriminalitet i form av uteholdt omsetning, NAV-bedrageri, utnyttelse av permitterings- og kompensasjonsordningene og konkursskriminalitet. Det foreligger indikasjoner på at flere av virksomhetene bruker stråpersoner for å skjule det reelle eierskapet.

3 UTNYTTELSE AV UTENLANDSKE ARBEIDSTAKERE GIR KONKURRANSEFORTRINN

Etterspørsel etter billig arbeidskraft og tjenester er noen av de bakenforliggende faktorene for arbeidslivskriminalitet og utnyttelse av utenlandske arbeidstakere.

Manglende etterlevelse av lovgivningen som regulerer arbeidslivet, gir de useriøse aktørene et økonomisk fortrinn, og gjør at de kan tilby billigere tjenester og vinne anbud.

Arbeidstakere som ikke kjenner norske regler, som kunnskap om lønnsnivå og krav til arbeidsmiljø, står også i større fare for å akseptere ulovlige og/eller uverdige arbeidsforhold. Derfor er utenlandske arbeidstakere mer utsatt for å bli utnyttet. Migrasjon og mangel på alternative jobbmuligheter er også en sentral faktor.

Bygg- og anleggsbransjen er vurdert som en risikobransje for arbeidslivskriminalitet. Det er en konkurranseutsatt bransje med høy etterspørsel etter billig arbeidskraft. I en undersøkelse foretatt av Byggenæringens landsforening ble det anslått at cirka en tredjedel av de som utførte arbeid i byggebransjen i 2019 var utenlandske¹.

¹ Byggenæringens landsforening. Hvem jobber i byggenæringen? 2019 [online]. Tilgjengelig på: https://www.bnl.no/siteassets/bilder/bilder-til-spesielle-saker/rapport_bnl_hmskort_2019.pdf

4 AKTØRENE'S NÆRINGSVIRKSOMHET OG ANSATTE

Aktørene som omhandles i denne rapporten har vært aktive i flere virksomheter både innen bygg- og anleggsbransjen og andre bransjer. Bransjer utenfor byggebransjen som flest har vært aktive i er utleie av egen eller leid fast eiendom og kjøp/salg av egen fast eiendom.

Flertallet av aktørene driver aksjeselskap, men enkeltpersonforetak og norskregistrerte utenlandske foretak er også representert i utvalget. Aktørene opererer både i forbruker- og proffmarkedet, men flesteparten retter seg primært mot forbrukermarkedet. Majoriteten av virksomhetene aktørene driver har salgsinntekter på under 20 millioner kroner per år.

Et klart flertall av arbeidstakerne i de aktuelle virksomhetene er EØS-borgere fra Øst-Europa, men mange er også EØS-borgere fra Sør-Europa eller tredjelandborgere. Arbeidstakerne er hovedsakelig menn i aldersgruppen 30 til 49 år.

Mange av arbeidstakerne er registrert med d-nummer, noe som indikerer kort oppholdstid i Norge¹. Kontrollvirksomhet har avdekket at flere har begrensede norsk- og engelskkunnskaper.

¹ Et d-nummer er et midlertidig ID-nummer som du får hvis du har søkt om beskyttelse (asyl) i Norge, eller har en oppholdstillatelse og skal være her i mindre enn seks måneder (<https://www.udi.no/ord-og-begreper/d-nummer/>)

5 HVORDAN BLIR ARBEIDSTAKERNE UTNYTTET?

Farlig arbeid og uforutsigbare arbeidsforhold

Formålet med arbeidsmiljøloven er blant annet å sikre trygge ansettelsesforhold og likebehandling i arbeidslivet. Det er avdekket en rekke brudd på arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter i flertallet av virksomhetene. Bruddene som er avdekket har forskjellig alvorlighetsgrad. Flere av aktørene har gjentakende brudd på de samme bestemmelsene, og tidligere tilsyn har ikke nødvendigvis ført til en endring i praksis når det kommer til etterlevelse av regelverket. Noen av aktørene er anmeldt for ikke å ha overholdt Arbeidstilsynets vedtak om stans eller for å ha begått grove brudd på arbeidsmiljøloven, og flere av aktørene er ilagt overtredelsesgebyr¹.

Det foreligger informasjon om at flere av aktørene utsetter arbeidstakerne for farlig arbeid, hovedsakelig i form av usikret arbeid i høyden. Videre rapporteres det om manglende sikring av byggeplasser og manglende verneutstyr. Arbeidstilsynet har fattet flere vedtak om stans ved overhengende fare begrunnet i sikkerhetsmangler ved arbeidsutstyr og usikret arbeid i høyden, herunder feil og mangler ved stillas og/eller stige. Det har blitt påtruffet arbeidstakere uten vernesko, arbeidstøy, maske og briller. Det er også avdekket uverdige forhold på arbeidsplassen i form av manglende toalett og vaskemuligheter. Det er avdekket mangel på HMS-kort blant flere av aktørene². Noen aktører har gjentakende brudd. Flere av de kontrollerte arbeidstakerne var heller ikke registrert i Aa-registeret, og noen av arbeidstakerne kunne ikke fremvise legitimasjon.

Flere av arbeidsavtalene hos virksomhetene er ikke i tråd med minimumskravene i arbeidsmiljøloven. Brudd som går igjen er manglende informasjon om overtidstillegg, pauser, ferie og feriepenger, utbetalingsmåte og tidspunkt for lønnsutbetaling, samt lengde og plassering av den avtalte daglige og ukentlige arbeidstiden. Det er også avdekket tilfeller hvor det er avtalt en timelønn som er under allmenngjort lønn. Flere av de kontrollerte arbeidsavtalene manglet informasjon om grunnlag for midlertidig ansettelse, noe som indikerer ulovlig midlertidige ansettelser. Det foreligger også informasjon om at flere utenlandske arbeidstakere ikke er kjent med innholdet i arbeidsavtalene og at en av aktørene nekter å utstede arbeidsavtale.

¹ Overtredelsesgebyr er en reaksjon Arbeidstilsynet kan gi når det avdekkes alvorlige eller gjentatte lovbrudd som kan få store konsekvenser for arbeidstakernes helse og sikkerhet.

² Alle arbeidstakere som utfører arbeid på bygge- og anleggsplasser skal ha HMS-kort som blant annet skal inneholde opplysninger om organisasjonsnummer og navn på arbeidsgiver samt navn, bilde og fødselsdato på kortinnehaveren.

Uverdige boforhold

Flere av virksomhetene stiller innkvartering til rådighet for sine arbeidstakere. Arbeidstilsynet kan gjennomføre tilsyn med innkvartering som arbeidsgiver stiller til rådighet og det er gjennomført innkvarteringstilsyn hos en del av disse. Det er avdekket uforsvarlig innkvartering hos samtlige virksomheter som er kontrollert.

Innkvarteringstilsynene har avdekket at arbeidstakerne bor på arbeidsplassen, i bolighus under totalrenovering, eller i kjellere og andre bygninger som ikke er godkjent som bolig. Arbeidstakerne har også manglet tilgang til toalett, dusj og varmt vann der de bor. Det er videre avdekket feil ved det elektriske anlegget og manglende brannslukningsutstyr og brannvarslere.

Videre er det avdekket brudd på bestemmelsene om innkvartering i Covid-19-forskriften hos enkelte av aktørene.

Lønnstyveri

Lønnstyveri brukes i denne rapporten som et samlebegrep på «et spekter av handlinger hvor arbeidsgiver urettmessig beriker seg av arbeidstakers lønn eller annen godtgjøring»¹.

Ulike former for lønnstyveri forekommer hos flere av aktørene. Eksempler på funn er brudd på allmenngjort lønn, manglende tillegg for overtidarbeid, manglende utbetaling av feriepenger og manglende utbetaling av lønn ved sykdom. Det forekommer også at arbeidstakerne ikke får betalt for alle timene de arbeider eller at arbeidsgiver unnlater å utbetale lønn i det hele tatt.

En arbeidstaker har for eksempel opplyst til Arbeidstilsynet at vedkommende har arbeidet ulovlig lange arbeidsdager i fire måneder uten lønn. Et annet eksempel er at arbeidstakere hos en av aktørene har opplyst at de har hatt en timelønn på 90 kroner per time, og at de ikke har mottatt overtidstillegg, feriepenger eller fått betalt for alle timer. Enkelte arbeidstakere opplyser også at de trekkes for utgifter til losji som er langt høyere enn markedspris.

Flere arbeidstakere mottar ikke lønnsslipper, eller mottar lønnsslipper sporadisk, noe som gjør at de ikke har mulighet til å kontrollere beregning av lønn, tillegg og skattetrekk.

Hos noen av aktørene manglet arbeidsgiver en fortløpende oversikt over hvor mye den enkelte arbeidstaker arbeider. Dette gjør at det ikke har vært mulig for Arbeidstilsynet å kontrollere om arbeidstakeren har fått overtidstillegg eller om arbeidstidsbestemmelsene overholdes.

Det er avdekket flere tilfeller av avvik mellom innsendt dokumentasjon til Arbeidstilsynet og det som innberettes eller utbetales av lønn til arbeidstakere.

Sosial kontroll og trusler

Det foreligger lite informasjon om bruk av sosial kontroll og trusler. Enkelte arbeidstakere har imidlertid fortalt at de har opplevd sosial kontroll og trusler fra arbeidsgiver.

Arbeidstakere tilknyttet et fåtall av aktørene oppgir at de bor i samme bolig som arbeidsgiver. Arbeidstakere tilknyttet en av aktørene har fortalt at de bor i samme soverom som arbeidsgiver, og at de er overvåket døgnet rundt.

¹ Denne forståelsen av begrepet er hentet fra: Regjeringen.no. Høringsnotat. Straffeansvar for lønnstyveri og økt strafferamme ved brudd på bestemmelser i arbeidsmiljøloven mv. 1. oktober 2020 [online], s. 14 og 15. Tilgjengelig på: <https://www.regjeringen.no/contentassets/01ac50bc97f94958b42d405bddb24a2e/horingsnotat-1-straffeansvar-for-lonnstyveri-og-okt-strafferamme.pdf>

Det foreligger informasjon om at én arbeidsgiver har fratatt og kontrollerer ID-dokumentene til arbeidstakerne sine.

Enkelte arbeidstakere forteller om truende oppførsel hos arbeidsgivere dersom arbeidstakerne uttrykker misnøye med arbeidsforholdene eller boforholdene. I ett tilfelle rapporteres det om at en arbeidsgiver skal ha utført vold mot arbeidstakere. En aktør er anmeldt for å ha opptrådt truende mot kundene og fremmet urettmessige pengekrav. I ett tilfelle skal aktøren også ha sendt en pengeinnkrever hjem til kunden. En annen aktør er anmeldt for å ha fremsatt drapstrusler overfor en kunde i forbrukermarkedet.

Bruk av enkeltpersonforetak for å unngå arbeidsgiveransvar

I informasjonstilfanget er det eksempler på at utenlandske arbeidstakere blir registret med enkeltpersonsforetak (ENK) uten at de er klar over dette selv eller ikke forstår hva det innebærer. I noen tilfeller kommer dette som et resultat av identitetskrenkelse eller at arbeidsgiver selv insisterer og hjelper arbeidstakere i opprettelsen av virksomheten. Ved ett konkret eksempel opplyste en utenlandsk arbeidstaker overfor Arbeidstilsynet, i god tro, at han var arbeidstaker ved en virksomhet, selv om han i realiteten arbeidet som underleverandør gjennom sitt eget ENK. På den måten kan en arbeidsgiver unngå arbeidsgiveransvaret og unnlate å betale allmenngjort tarifflønn, sykelønn, feriepenger, arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk.

Bruk av utsendte arbeidstakere

Flere av aktørene bruker utsendte arbeidstakere fra utenlandske virksomheter eller bemanningsforetak. De utsendte arbeidstakerne får lønn utbetalt i hjemlandet. Det er påtruffet utsendte arbeidstakere som ikke er registrert i Oppdragsregisteret hos flere av aktørene¹. Lønnen i utlandet kan være utbetalt svart og under tariff, noe som er vanskelig for norske tilsynsmyndigheter å kontrollere.

¹ Alle oppdrag gitt til utenlandsk oppdragstaker skal rapporteres i Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret. Det er oppdragsgivers plikt å rapportere oppdraget. Den utenlandske oppdragstakeren har plikt til å rapportere arbeidstakerne som jobber på oppdraget.

6 ANDRE FORMER FOR ARBEIDSLIVSKRIMINALITET

Aktørene er multikriminelle

I regjeringens reviderte strategi mot arbeidslivskriminalitet trekkes innslaget av multikriminalitet frem som et karakteristisk trekk ved arbeidslivskriminalitet¹. Dette gjelder også aktørene vi har sett på.

Et sentralt kjennetegn ved aktørene er at de begår kriminelle handlinger innenfor en rekke kriminalitetsområder. Kun et fåtall er uten straffehistorikk.

De fleste av lovbruddene som begås av aktørene er skatte- og avgiftsunndragelse og regnskapsovertredelse, men også ulike former for bedrageri, underslag og feilrapportering av inntekt er lovbrudd som begås av flere. Noen av aktørene er kriminelle gjengangere og er mistenkt, siktet eller domfelt i flerfoldige straffesaker innen økonomisk kriminalitet.

Forstyrrelse av offentlig ro og orden, legemsbeskadigelse, trusler, tyverier og trafikklovbrudd er andre former for kriminalitet som begås av mange av aktørene.

¹ Regjeringen.no. Strategi mot arbeidslivskriminalitet. Revidert 8. februar 2021, s. 6. Tilgjengelig på: <https://www.regjeringen.no/contentassets/17f35b6ba95f4da2a7ac4682b0a052af/no/pdfs/revidert-strategi-mot-arbeidslivskriminalitet-2021.pdf>

Skatte- og avgiftskriminalitet

Svart avlønning

Det begås skatte- og avgiftskriminalitet i form av svart avlønning hos majoriteten av virksomhetene. Ved svart avlønning betales det ikke forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift.

Arbeidstakere som mottar lønn som ikke innrapporteres til Skatteetaten opptjener ikke rettigheter til stønader fra NAV ved sykdom, skade eller arbeidsløshet.

Det er avdekket utbetaling av svart lønn til ansatte som er registrert i Aa-registeret, men også til uregistrerte arbeidstakere.

Enkelte arbeidstakere oppgir at det ikke er innrapportert eller innbetalt noe skatt, til tross for at arbeidsgiver har trukket skatt av lønnsutbetalingen. Det foreligger også informasjon om at noen arbeidsgivere innberetter mindre lønn og skattetrekk enn det som fremkommer av lønns slippen.

Uteholdt omsetning

Et flertall av aktørene begår også skatte- og avgiftsunndragelser i form av uteholdt omsetning. Dette fører til lavere skatter og avgifter. Det vurderes å være større risiko for at kunder helt eller delvis betaler kontant for oppdrag i forbrukermarkedet, sammenlignet med proffmarkedet. Dette øker handlingsrommet for å begå skatte- og avgiftskriminalitet i forbrukermarkedet.

NAV-bedrageri

Det foreligger opplysninger som indikerer NAV-bedragerier i form av svart arbeid i stønadsperioden i flere av virksomhetene. Det dreier seg om stønader som dagpenger, sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd, og i de fleste tilfellene er det personer med ledende roller (formelle eller uformelle) som er stønadsmottakere.

Utnyttelse av permitterings- og kompensasjonsordningene

Det foreligger opplysninger som indikerer at enkelte av aktørene utnytter ulike støtteordninger for å oppnå økonomisk profitt i kjølvannet av Covid-19-pandemien. Dette gjelder dagpenger under permittering, lønnskompensasjon og ordningen med kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende.

Bruk av stråpersoner for å skjule reelt eierskap

Det foreligger informasjon om bruk av stråpersoner blant flere av virksomhetene. Det er sannsynlig at stråpersoner benyttes for å skjule det reelle eierskapet på grunn av NAV-bedragerier, konkurssakene, kriminell straffesakshistorikk eller for å unndra seg ansvaret for virksomhetens kriminelle aktiviteter. Det er ofte nære familiemedlemmer som benyttes som stråpersoner.

Bruk av ulovlig arbeidskraft

Det foreligger informasjon om at flere av aktørene benytter seg av tredjelandsborgere som ikke har lovlig oppholdstillatelse med rett til å ta arbeid i Norge. Tredjelandsborgerne som arbeider ulovlig for virksomhetene er hovedsakelig fra Øst-Europa, men noen er også fra land utenfor Europa. Flere aktører er anmeldt eller bøtelagt for bruk av ulovlig arbeidskraft.

Ved et tilfelle utførte politiet en kontroll og pågrep til sammen fem tredjelandsborgere for ulovlig arbeid hos en av virksomhetene. Utlendingene ble utvist fra Norge for en periode på to år og arbeidsgiveren ble anmeldt for forholdene. Arbeidsgiveren ble bøtelagt og vedtok boten.

Arbeidstakere som jobber ulovlig i Norge er mer sårbare fordi de står i et avhengighetsforhold til arbeidsgiveren og er uten rettigheter i arbeidslivet og samfunnet for øvrig.

Konkurskriminalitet

Flere av aktørene har tilknytning til virksomheter som er slått konkurs. Det er avdekket flere lovbrudd i forbindelse med bobehandlingene, hovedsakelig i form av manglende eller mangelfull regnskapsføring, manglende skattetrekkskonto, manglende levering av årsregnskap og brudd på andre rapporteringsplikter. Det er også avdekket brudd på konkursskarantene.

I flere tilfeller har arbeidstakerne hatt betydelige lønnskrav overfor arbeidsgiver. En av aktørene har opplyst at arbeidstakerne har stjålet verktøy som oppgjør for utestående lønn.

Det er også flere av virksomhetene som har påført kundene store tap i form av mangelfull eller manglende oppfyllelse av kontrakt.

Flere av virksomhetene har drevet på kreditors regning i lengre perioder. Det er også funnet indikasjoner på at flere av aktørene bevisst har tappet virksomhetene for midler forut for konkurs.

Hovedvekten av konkursene har bakgrunn i krav fra det offentlige.

I ett tilfelle har bobehandlingen avdekket at en aktør, som var innehaver av et enkeltpersonforetak, opprettet et aksjeselskap for å fremstå mer seriøs ovenfor oppdragsgivere samt skjule betalingsanmerkninger og andre overtredelser i enkeltpersonforetaket. All drift foregikk imidlertid fortsatt i enkeltpersonforetaket.

7 AVSLUTNING

Formålet med rapporten er å bidra til økt kunnskap og bevisstgjøring om hvordan kriminelle aktører utnytter utenlandske arbeidstakere i byggebransjen og begår annen alvorlig arbeidslivskriminalitet.

Rapporten viser at utnyttelsen av arbeidstakere skjer i ulike former og alvorlighetsgrader. For den enkelte arbeidstaker kan utnyttelsen føre til økonomisk tap og tap av personlig verdighet og integritet. Noen arbeidstakere opplever også at arbeidsmiljøet, og i noen tilfeller også boforhold, kan medføre fare for liv og helse.

Samtidig fører utnyttelsen til at arbeidsgiverne beriker seg på bekostning av arbeidstakerne. Utnyttelsen fører til lavere kostnader i virksomhetene deres, noe som medfører at de kan tilby oppdragstakere en billigere pris enn seriøse konkurrenter.

Aktørene begår også andre former for arbeidslivskriminalitet som skatte- og avgiftskriminalitet, NAV-bedrageri og konkursskriminalitet. Dette gir ytterligere konkurransefortrinn. På denne måten vinner de oppdrag.

De færreste private eller profesjonelle oppdragsgivere ønsker å inngå avtaler med kriminelle aktører. Økt bevisstgjøring om hvordan de opererer vil derfor kunne ha en forebyggende effekt. Samtidig må politiet og kontrollmyndighetene samarbeide for å bekjempe arbeidslivskriminalitet og ramme de kriminelle aktørene på mest mulig effektiv måte. Det er en prioritert oppgave for myndighetene å forfølge og sanksjonere kriminelle aktører som opererer i byggebransjen.

Hva kan du gjøre for å bidra til å forhindre arbeidslivskriminalitet?

Det er viktig at du som forbruker er oppmerksom på følgende når du skal pusse opp, renovere eller bygge nytt:

Gjør en bakgrunnssjekk av de du skal kjøpe tjenester fra. Sjekk organisasjonsnummer, MVA-registrering, referanser, selskapets økonomi og fagkunnskap.

Velg en bedrift som bidrar til fellesskapet, som har ansatte med HMS-kort og verneutstyr på plass. Skriv kontrakt og be om faktura og betal via bank.

Mer informasjon finner du på handlehvitt.no og skatteetaten.no/tettpa

Tips oss om arbeidslivskriminalitet!

Ved mistanke om brudd på arbeidsmiljøloven som gjelder for eksempel lønnsforhold, arbeidstid, innkvartering eller sikkerhet, kan du tipse Arbeidstilsynet på arbeidstilsynet.no/tips

Mistenkes du trygdesvindel, misbruk av tiltaksordninger eller annet misbruk av velferdsordninger, kan du lese mer og kontakte Nav på nav.no/trygdesvindel

Ved mistanke om useriøse virksomheter i ditt nærmiljø, kan du tipse politiet på politiet.no/tips. Politiet har også råd og veiledning om a-krim på politiet.no/arbeidslivskriminalitet

Er situasjonen akutt, ber vi deg om å ringe politiets nødnummer 112.

Er det mistanke om unndragelse av skatt, avgifter, svart arbeid eller andre skattemessige avvik, kan du tipse Skatteetaten på skatteetaten.no/tipsoss

Du velger selv om tipset skal være anonymt eller ikke. Troverdigheten til tipset kan styrkes hvis vi vet hvem tipser er.

SAMMEN MOT **KRIMINALITET** I ARBEIDSLIVET

A-KRIMSENTERET I OSLO

Arbeidstilsynet

POLITIET

